

Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu v soukromém právu

Autor zvolil za předmět svého bádání předpoklady vzniku odpovědnosti. Jde o klasické juristické téma, které je v současné době vytěšňováno pracemi mapujícími problematiku odčinění nemajetkové újmy (zejména v medicínské oblasti), která v rekonstruovaném občanském zákoníku našla své výrazné místo.

Autor zvolil tradiční, avšak přehlednou systematiku práce, když ji uvozuje vysvětlením pojmu samotné odpovědnosti. Dobře zná starší teoretické práce Lubyho, Knappové i Švestky a v následujícím výkladu poměřuje jejich odborné názory s novým pojetím odpovědnosti založené občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. Zamýšlí se nad samotným pojmem odpovědnosti a momentem jejího vzniku vážící se podle platné právní úpravy ke vzniku právní povinnosti (srov. § 24 občanského zákoníku), nicméně spíše se přiklání spolu s některými názory k pojetí odpovědnosti, která vzniká v důsledku porušení právní povinnosti (hrozba sankcí).

Za základní předpoklad vzniku odpovědnosti považuje porušení dobrých mravů, zákona či převzaté smluvní povinnosti. Organicky do této části přiřazuje výklad o okolnostech vylučujících protiprávnost. Vychází přitom z klasické dříve již publikované civilistické nauky obohacené i o jiné (zahraniční) prameny, zejména o Principy evropského deliktního práva (PETL). Pojmy subjektivní a objektivní odpovědnost zařazuje do správných souvislostí, jeho výklad je dobře srozumitelný. Pojmy skutečné škody, ušlého zisku a prosté ekonomické škody rozebírá v části 4. práce nazvané „Újma“ (srov. i zdařilý výklad na s. 110,11,112).

Otázky příčinné souvislosti jako dalšího předpokladu vzniku odpovědnosti řeší i s přihlédnutím k PETL. Vyjadřuje se k hojně v teorii diskutovanému problému, tj. zda příčinnou souvislost legislativně upravit, či zda její vymezení ponechat na teorii a zejména pak na soudní praxi. Teorie adekvátní příčinnosti a právem chráněného zájmu nasvědčují spíše pro druhou variantu. Zavinění, jeho rozbor a formy pak uzavírají obecnou část práce. Výklad o konkrétních předpokladech vzniku odpovědnosti v českém právu pak disertační práci završuje.

Závěrem lze zdůraznit, že otázky občanskoprávní odpovědnosti přitahují zaslouženě pozornost zákonodárců, teorie i právní praxe. Svědčí o tom nerozlučně spjatá problematika

procesní, zejména jde-li o míru důkazů, které je třeba-zvláště v medicínských sporech-soudu předkládat. Chystané novely deliktního práva (i když někdy neúspěšné-např. Švýcarsko), v Rakousku a v poslední době předložený návrh francouzského zákonodárce k reformě Code civil v oblasti odpovědnosti jen potvrzují výjimečnost tohoto institutu.

Autorem hojně využitě literární zdroje, zejména časopisecké, dokreslují celkový pohled na aktuální otázky civilní odpovědnosti (citační aparát obsahuje 413 položek). Zahraničních literárních zdrojů mohlo však být více.

S ohledem na to, že autor hodnotně zpracoval významný občanskoprávní institut, jakož i s přihlédnutím k tomu, že po obsahové i formální stránce splňuje oponovaná práce požadavky kladené na práce doktorandské, doporučuji obhajobu práce před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze dne 13.09.2019

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.